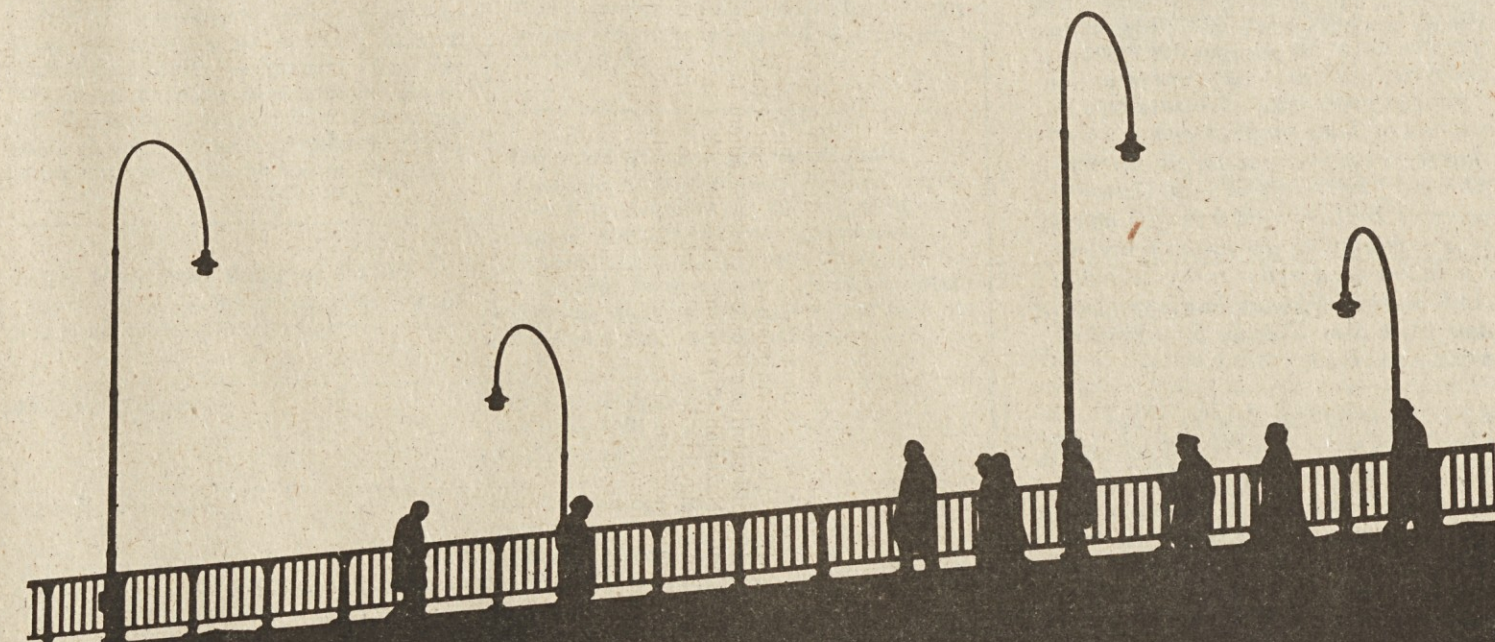

SINDIKALNI POROČEVALEC

PRILOGA DELAVSKE ENOTNOSTI

25. 2. 1982 — ŠT. 2

Kako bomo volili?

Končuje se štiriletna mandatna doba delegacij in delegatskih skupščin. V tozdih bomo 11. marca volili člane delegacij za skupščine, 14. marca pa bodo volitve v krajevnih skupnostih.

V sindikatih in socialistični zvezi smo v pripravi na volitve veliko naredili. Same volitve morajo biti uspešen zaključek našega dela pri vodenju kadrovske priprave na volitve.

V tej številki Sindikalnega poročevalca objavljamo vsebino brošure »Kako volimo?«. Namenjena je sindikalnim aktivistom, ki bodo nosilci sklepnih priprav na volitve, zlasti pa članom volilnih komisij in odborov ter vsem drugim, ki morajo poznati volilne postopke, da bi lahko skrbeli za delovanje delegacij in delegatskega sistema v celoti.

Kako volimo?

Leta 1974 sem napisal brošuro »Kako volimo?«. Knjižica je bila ugodno sprejeta, saj je skušala na poljuden način razložiti bistvena vprašanja volilnega postopka v delegatskem sistemu in delegiranju delegatov v skupščine družbenopolitičnih skupnosti. Letos, ko poteče mandat članov delegacij in delegatom v skupščinah, se je rodila misel, da bi bilo potrebno z volilnim postopkom znova seznaniti čimširši krog delovnih ljudi in občanov, zlasti tiste, ki bodo letos prvič prišli na volišča.

Da bi bil ta namen dosežen v kar največji meri, se je Republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije odločila, da ponatisne knjižico v dnevnikih časopisih, s čimer postane njena vsebina še bolj dostopna. Pri tem ne gre zgolj za ponatis brošure iz leta 1974. Pri letošnji objavi sem upošteval spremembe in dopolnitve, ki jih je v volilni sistem prinesel novi zakon o volitvah in delegiranju v skupščine, sprejet decembra 1977 in spremembe in dopolnitve tega zakona, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela v juliju 1981. Vse omenjene spremembe in dopolnitve dograjujejo in kolikor je pač mogoče, poenostavljajo naš volilni sistem ter so plod izkušenj volitev v letih 1974 in 1978.

Metoda razlage volilnega postopka — vprašanja in odgovori — je ostala nespremenjena, saj ob prvi izdaji le redki niso bili z njo zadovoljni.

Zahvaljujem se vsem, ki so z nasveti ali kako drugače pomagali, da je prišel ta prispevek v roke tistim, ki jim je namenjen.

Skupščine družbenopolitičnih skupnosti in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti

Kaj vse bomo letos volili?

Prav je, da to povemo res kar na začetku. Volili bomo delegacije za zборе skupščin družbenopolitičnih skupnosti (skupščine DPS) in za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti (skupščine SIS). Razen tega bomo glasovali o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnih zbora občinskih skupščin.

Katere zборе imajo skupščine DPS?

Občinske skupščine in republiška skupščina imajo po tri zборе, in sicer:

občinska skupščina:	zbor združenega dela zbor krajevnih skupnosti družbenopolitični zbor
republiška skupščina:	zbor združenega dela zbor občin družbenopolitični zbor
skupščina SFRJ:	zvezni zbor zbor republik in pokrajin

Vidimo torej, da je sestava republiške skupščine zelo podobna sestavi občinskih skupščin. V obeh primerih imamo zbor združenega dela in družbenopolitični zbor, za razliko od zbora krajevnih skupnosti v občinski skupščini pa imamo v republiški skupščini zbor občin. V zbora skupščine SFRJ se odražata specifičen položaj in vloga federacije.

Katere so glavne značilnosti naštetih zborov?

Na to vprašanje je težko odgovoriti z nekaj besedami. Rekel bi takole: zbor združenega dela občinskih skupščin in republiške skupščine je zbor delegatov delovnih ljudi v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih delav; ta zbor sodeluje pri odločanju o vprašanjih, ki zadevajo delavce in druge delovne ljudi v združenem delu; zbor krajevnih skupnosti je zbor delegatov delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih in sodeluje pri odločanju o vprašanjih, ki so pomembna za delovne ljudi in občane v krajevnih skupnostih; zbor občin republiške skupščine je zbor delegatov delovnih ljudi in občanov v občinah in sodeluje pri odločanju o vprašanjih, ki imajo pomen za delovne ljudi v občinah; družbenopolitični zbor je zbor delegatov delovnih ljudi in občanov, organiziranih v družbenopolitične organizacije in sodeluje pri odločanju o vprašanjih uresničevanja, razvoja in varstva z ustavo določenega socialističnega samoupravnega sistema. Naj še dodam, da je delovno področje posameznih

zborov občinske oziroma republiške skupščine podrobneje določeno v občinskih statutih oziroma v ustavi pa tudi v skupščinskih poslovnikih.

Kako številni pa so posamezni zbori?

Različno. Zbori morajo biti dovolj veliki, da so kos številnim nalogam in vprašanjem, o katerih odločajo, in da so v njih primerno zastopani delovni ljudje z vseh območij in področij. Število delegatov v zbora občinskih skupščin določajo občinski statuti oziroma posebni odloki, število delegatov v zbora

republiške skupščine pa določa ustava tako, da šteje zbor združenega dela 150 delegatov, družbenopolitični zbor pa 50 delegatov. V zboru občin ima vsaka občina in skupnost občin kot posebna družbenopolitična skupnost po enega delegata.

Kaj je skupnost občin kot posebna družbenopolitična skupnost?

Po določbah ustave se občine na območju mesta oziroma na zaokroženem urbanem območju, ki ga določi zakon, združijo v mestne oziroma regionalne skupnosti, ki imajo značaj posebne družbenopolitične skupnosti. V teh skupnostih delovni ljudje in občani uresničujejo določene skupne interese ter izvršujejo pravice in dolžnosti, ki jih tem skupnostim poverijo občine. Gre konkretno za mesto Ljubljana, skupnost mari-borskih občin in za območje občin Izola, Koper in Piran.

Ali to pomeni, da bo v zboru občin republiške skupščine 68 delegatov?

Da, ker imamo v Sloveniji 65 občin, mesti Ljubljana in Maribor, na katerih območju je več občin in z zakonom določeno zaokroženo urbano območje občin Izola, Koper in Piran. Če bodo na tem področju kdaj nastopile kakšne spremembe, bo drugačno tudi število delegatov v zboru občin.

V skupščine katerih samoupravnih interesnih skupnosti bomo volili?

Volili bomo delegacije za skupščine tistih SIS, ki enakopravno odločajo s pristojnimi zbora skupščin družbenopolitičnih skupnosti. To pa so SIS na področju: vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, kulture, zdravstva in samoupravne interesne skupnosti, ki delujejo na področju socialnega varstva.

Kako so oblikovane skupščine SIS?

Skupščine SIS so oblikovane dvodomno. Pravimo, da imajo zbor uporabnikov in zbor izvajalcev. V zbor izvajalcev delegirajo delegate delovni ljudje v organizacijah združenega dela, ki opravljajo dejavnosti na področjih vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva. V zbor uporabnikov pa delegirajo delegate delovni ljudje, ki na teh področjih po načelih vzajemnosti in solidarnosti uresničujejo svoje osebne in skupne potrebe in interese.

Ali bomo delegate v vse zборе vseh skupščin volili neposredno ali posredno?

To vprašanje zadeva ob samo bistvo skupščinskega sistema. Vemo, da so naše skupščine oblikovane po delegatskem sistemu. To omogoča, v primerjavi s prejšnjo ustavno ureditvijo, neprimerno širšo udeležbo delovnih ljudi in občanov pri odločanju o vseh vprašanih družbenega življenja in razvoja, torej tudi pri odločanju v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti. Prav zaradi tega pomeni delegatski sistem odpravo splošnega političnega predstavnštva v skupščinskem sistemu in politični praksi ter uveljavlja samoupravljanje na vseh področjih družbenoekonomskega in političnega dogajanja.

Da ne bomo zašli predaleč, se vrnimo k vprašanju! Ne bomo volili delegatov v zборе, ampak bomo volili člane delegacij. Res pa je, da bomo neposredno glasovali o izvolitvi delegatov v družbenopolitični zbor občinske skupščine.

Kje, kako in kdaj bomo volili delegacije in delegate?

Rad bi vedel, kdaj bomo volili delegacije in kje jih bomo volili?

To vprašanje je kar umestno in skušajmo nanj odgovoriti.

V četrtek, 11. marca, bomo volili delegacije delovni ljudje:

— v temeljnih organizacijah združenega dela,

— v delovnih skupnostih, ki opravljajo dela skupnega pomena za več TOZD (to so tako imenovane strokovne ali skupne službe in druge službe v organizacijah združenega dela),

— v delovnih skupnostih državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter v drugih delovnih skupnostih, ki niso organizirane kot organizacije združenega

dela, in aktivne vojaške osebe in civilne osebe v službi v oboroženih silah SFRJ,

— v skupnostih obrtnikov,

— v skupnostih delovnih ljudi, ki z osebnim delom samostojno kot poklic opravljajo umetniško ali drugo kulturno dejavnost.

V nedeljo, 14. marca, bomo delovni ljudje in občani:

— volili delegacije v krajevnih skupnostih,

— glasovali o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnih zbiorih občinskih skupščin.

Istega dne bodo volili delegacije tudi delovni ljudje — kmetje.

Kje bomo glasovali oziroma volili?

Glasovali oziroma volili bomo na voliščih, ki jih za temeljne samoupravne organizacije in skupnosti določi volilna komisija v teh organizacijah in skupnostih, volišča za glasovanje o izvolitvi delegatov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine pa določi občinska volilna komisija. Ta določi tudi volišča za volitve delegacij kmetov in obrtnikov. Pri tem se ni treba bati, da bodo volišča za volitve različnih delegacij na različnih krajih. Volišča bodo v istih prostorih, seveda pa bo več volilnih odborov.

Ali volijo delegacije tudi kmetje?

Tudi. Delegacije volijo delovni ljudje — kmetje, ki združujejo svoje delo in delovna sredstva v zadrugah in v drugih oblikah trajnejšega sodelovanja z organizacijami združenega dela.

Kaj pa drugi?

Ce misliš kmete, ki trajneje ne sodelujejo s samoupravnimi organizacijami, je treba reči, da tudi ti volijo delegacije. Seveda pa morajo v ta namen poprej oblikovati posebno skupnost, v okviru katere bodo volili delegacijo. Pobudo za oblikovanje take skupnosti lahko dajo samoupravne organizacije, ki združujejo in povezujejo kmete ali pa organizacije Socialistične zveze. Način oblikovanja take skupnosti se določi s samoupravnim sporazumom, če ta ni sklenjen, pa se oblikuje skupnost na način, kot to določi občinska skupščina.

Kdo pa se pravzaprav šteje za kmeta?

Za kmeta v smislu volilnega zakona se štejejo vsi aktivni kmečki proizvajalci, ki jim je delo v kmetijstvu osnovna dejavnost in so stari nad 15 let.

Kaj pa obrtniki?

Tudi obrtniki volijo svoje delegacije. Podobno kot tisti kmetje, ki niso vključeni v samoupravne organizacije, morajo tudi obrtniki poprej oblikovati posebno skupnost za volitve delegacije. Taka skupnost se oblikuje na pobudo občinske skupščine s samoupravnim sporazumom. Če samoupravni sporazum ni sklenjen, se oblikuje skupnost na način, kot to določi občinska skupščina. V zvezi z volitvami delegacij kmetov in obrtnikov najbrž ni treba posebej poudarjati, da volijo delegacije skupaj z njimi tudi delavci, ki so pri njih zaposleni.

Ali lahko v temeljni organizaciji združenega dela oziroma v delovni skupnosti izvolijo več delegacij za skupščine DPS?

Ne, ustavno načelo je, da v vsaki temeljni organizaciji združenega dela, v vsaki delovni skupnosti in v vsaki krajevni skupnosti izvolijo samo po eno delegacijo za skupščine DPS.

Naša delovna skupnost šteje samo 17 delavcev. Ali bomo tudi pri nas volili delegacijo?

Pri vas pa ne! Zakon namreč določa, da v temeljni organizaciji združenega dela oziroma delovni skupnosti, ki nima več kot 30 delovnih ljudi, opravljajo funkcije delegacije vsi delovni ljudje. Vendar pa se s statutom ali drugim splošnim aktom temeljne organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti, ki ima najmanj 20 delovnih ljudi, lahko določi, da bo tudi taka skupnost volila delegacijo.

Naša temeljna organizacija združenega dela, ki ima sedež v Ljubljani, ima obrat v Kamniku. Ali bodo imeli tam svoje volišče ali pa bodo volili delegacijo na volišču v Ljubljani?

To je važno vprašanje, ki je sicer postavljeno malo prezgodaj, ker še nismo na voliščih, se pa v njem skriva nekaj drugega. Ne samo, da bodo delovni ljudje v obratu v Kamniku imeli svoje volišče (če bo potrebno, celo več volišč), volili bodo tudi svojo delegacijo, seveda le, če gre za obrat, v katerem je narava dela trajna. Če pa gre za začasno delovišče (npr.: gradbišče, montažna dela

itd.), ne bodo volili svoje delegacije, lahko pa bodo imeli svoje volišče.

Ali je mogoče, da več temeljnih organizacij združenega dela voli skupno delegacijo?

Ne, po ustavi in zakonu to ni mogoče. Velja načelo: »vsaka TOZD svojo delegacijo«. Izjema so samo delovne skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev, druge delovne skupnosti, ki niso organizirane kot organizacije združenega dela, in aktivne vojaške osebe in civilne osebe v službi v oboroženih silah SFRJ. Dve ali več takih delovnih skupnosti lahko v skladu s samoupravnim sporazumom oblikuje skupno delegacijo.

Dovolite, sem odvetnik in me zanima, ali bom tudi jaz volil delegacijo? Če bo odgovor pritrdilen, bi tudi rad vedel, kje jo bom volil?

Odgovor je na vsak način pritrdilen, volil pa boš, tovariš odvetnik, delegacijo skupaj z delovnimi ljudmi v delovni skupnosti državnega organa. Način bo določila občinska skupščina. To velja tudi za delavce, ki delajo v tvoji odvetniški pisarni.

Ali bodo volili svojo delegacijo tudi študentje?

Da in ne. Ne bodo sicer volili svoje, študentske delegacije, pač pa bodo volili svoje delegate v delegacijo organizacije združenega dela na področju vzgoje in izobraževanja. Tako bodo sodelovali pri oblikovanju

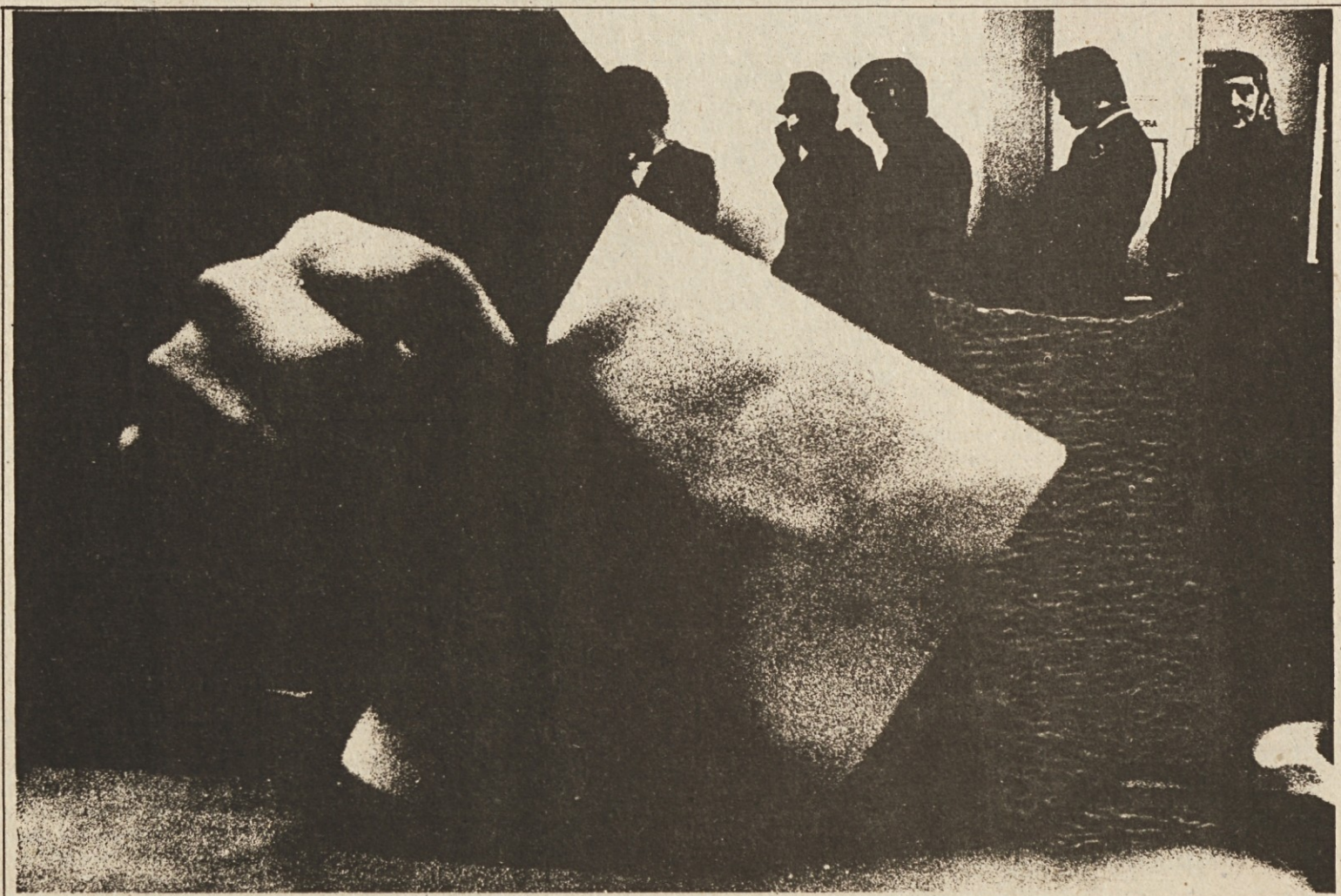
delegacij tudi učenci srednjih šol. Pripomniti moram, da imajo v delegaciji organizacije združenega dela s področja vzgoje in izobraževanja študentje eno tretjino, učenci srednjih šol pa eno četrtno članov delegacije. V zvezi s tem je treba vedeti še nekaj. Tisti učenci srednjih šol, ki opravljajo pretežni del leta praktično delo z združevanjem dela v TOZD, imajo ne glede na starost volilno pravico v tej temeljni organizaciji in ne volijo delegacije na šoli.

Ali bo delavec, ki dela v dveh organizacijah združenega dela oziroma delovnih skupnostih, volil delegacijo v obeh organizacijah oziroma skupnostih?

Kdor je zaposlen v dveh organizacijah združenega dela oziroma delovnih skupnostih, se bo sam odločil, v kateri od teh organizacij oziroma skupnosti bo volil delegacijo.

Zdaj ko smo slišali, kje vse bomo volili delegacije, nam še povej, kdo lahko voli delegacijo in kdo je lahko vanjo izvoljen oziroma kdo ne more biti izvoljen — skratka, kako je z volilno pravico pri volitvah delegacij?

Da, tudi to je treba vedeti. Če začnemo pri temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, lahko ugotovimo, da imajo v teh organizacijah in skupnostih volilno pravico vsi delovni ljudje, ki delajo v teh organizacijah in skupnostih polovico ali več kot polovico polnega delovnega časa. Člane delegacije volijo izmed sebe. V krajevni skupnosti imajo volilno pravico za voli-

tve članov delegacije vsi delovni ljudje in občani, ki so dopolnili 18 let starosti. Člane delegacije volijo izmed sebe, in sicer tiste, ki imajo stalno prebivališče na območju krajevne skupnosti.

V delegacijo organizacije združenega dela na področju vzgoje in izobraževanja volijo in so lahko izvoljeni tudi študentje oziroma učenci srednjih šol, ki so dopolnili 18 let starosti.

Delovni ljudje — kmetje, ki volijo delegacije, imajo volilno pravico, ko dopolnijo 15 let starosti.

Ali je res, da direktor ne sme biti član delegacije?

Je res in ni res, odvisno pač od tega, ali gre za delegacijo temeljne organizacije združenega dela ali za delegacijo krajevne skupnosti. V delegacijo temeljne organizacije združenega dela direktor res ne more biti izvoljen. Pa ne samo on. Enaka prepoved velja za vse individualne poslovodne organe in člane kolegijskih poslovodnih organov, ki so odgovorni delavskemu svetu, pa tudi za delavce, ki samostojno opravljajo druge, s statutom in z zakonom določene vodilne funkcije. To je ustavna omejitev. Vse to pa seveda ne pomeni, da ne bi mogli biti vodilni delavci iz temeljnih organizacij združenega dela izvoljeni za člane delegacij krajevnih skupnosti.

Ali se ti ne zdi, da bi bilo prav, ko bi bilo v Izoli v delegacijah tudi nekaj Italijanov, v Murski Soboti pa Madžarov?

Ne samo, da bi bilo prav, ampak morajo biti. Ustava namreč zahteva, da morata biti na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, v delegacijah ustrezno zastopani tudi ti narodnosti.

Kako velika pa mora biti delegacija in kaj je še treba vedeti o njej?

Številčnost delegacije je odvisna od velikosti temeljne organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti ali krajevne skupnosti, pa tudi od notranje strukture organizacije oziroma skupnosti. Pri tem je namreč treba upoštevati načelo, da morajo biti v delegaciji zastopani delavci iz vseh delov delovnega procesa in da mora sestava delegacije ustrezati socialni strukturi temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti. Če je torej temeljna samoupravna organizacija ali skupnost močno razvejana, če povezuje različne delovne procese in če so ti delovni procesi različni in sestavljeni, tedaj bo morala biti delegacija na vsak način večja, če hočemo uveljaviti ustavno načelo o sestavi delegacije. Enako velja za delegacijo krajevne skupnosti, kjer je treba zlasti upoštevati socialno strukturo prebivalstva, pa tudi število naselij itd. Število članov delegacije določa temeljna samoupravna organizacija in skupnost v svojem statutu, pri čemer delegacija ne more imeti manj kot 5 članov. Treba je povedati še to, da so člani delegacije voljeni za štiri leta in da nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen za člana iste delegacije iste temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti.

Ali so glede volitev delegacij za SIS kakšne posebnosti?

Glede samih volitev pravzaprav ne oziroma le nekatere. Enaka ureditev kot za delegacije za skupščino DPS velja glede volilne pravice, trajanja mandata, glede predkandidskih in kandidacijskih postopkov, glede volilnih organov, glasovanja na voliščih, sestave delegacije in podobno. Opozoril bi pa, da volijo delegacije za skupščino SIS delovni ljudje in občani le za skupščine tistih SIS, v katere se povezujejo. Kot posebno izjemo je potrebno omeniti tudi aktivne vojaške osebe in civilne osebe v službi v oboroženih silah v SFRJ, ki volijo delegacije za SIS le na tistih področjih, za katera nimajo svojih interesnih skupnosti, ki se oblikujejo po posebnih predpisih.

Ali morda kdo sploh ne voli delegacij za SIS?

Ne volijo jih študenti in učenci srednjih šol, niti ne morejo biti izvoljeni v te delegacije. S posebnimi predpisi se ureja volilna pravica študentov in učencev srednjih šol za volitve delegacij v SIS na področju izobraževanja.

Kolikor vem, so imeli ponekod samo eno delegacijo za vse SIS? Zdi se mi, da to ni dobro.

Seveda ni, vsaj ne vedno, zato daje zakon možnost, da se oblikujejo tri vrste delegacij: posebne, združene in splošne. Zakon določa kot pravilo, da se v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih volijo posebne delegacije, za skupščino vsake SIS posebej.

Kje pa se volijo združene delegacije?

Te se volijo tam, kjer ni pogojev za izvolitev posebnih delegacij za vsako SIS. V takem primeru lahko izvolijo eno ali več združenih delegacij za delegiranje v dve ali več SIS za vsebinsko sorodna ali med seboj povezana področja.

Ali to pomeni, da bodo v neki TOZD lahko volili posebne in združene delegacije?

Da, to je povsem mogoče. Rekel bi še, da se po zakonu lahko izvoli združena delegacija predvsem za delegiranje delegatov v skupščino SIS, ki delujejo na področju socialnega varstva.

Kaj pa je s splošno delegacijo?

Tudi ta se lahko izvoli, vendar le tam, kjer ni pogojev za izvolitev nobene posebne oziroma združene delegacije.

Kdo pa odloča o tem, katere delegacije bodo?

O tem odloča vsaka temeljna samoupravna organizacija oziroma skupnost s svojim statutom ali drugim splošnim aktom. Pri tem upošteva svoje interese, velikost, prostorsko razčlenjenost oziroma razčlenjenost delovnega procesa, razvitost, število prebivalstva, delovnih ljudi oziroma delavcev in še druge okolnosti.

Ali so za velikost teh delegacij kakšna posebna pravila?

* Da. Posebna delegacija mora imeti najmanj pet, združena najmanj sedem in splošna delegacija najmanj devet članov.

Ali lahko delegacija za delegiranje delegatov v skupščino družbenopolitične skupnosti opravlja tudi funkcijo delegacije za SIS?

Praviloma ne. Takšna rešitev je možna izjemoma le v skupnostih kmetov in obrtnikov.

Ali lahko opravljajo funkcijo delegacije za SIS kakšni drugi organi?

Da, v določenih primerih je to možno. Naj jih kar naštejemo. V TOZD, ki delegira delegate v zbor izvajalcev ustrezne SIS, lahko opravlja funkcijo te delegacije delavski svet ali drug ustrezen organ upravljanja. Toda tudi v taki TOZD se lahko odločijo, da bodo imeli v ta namen delegacije. V društvu, ki delegira delegate v skupščino SIS, opravljajo funkcijo delegacije člani organa, ki vodi delo društva in se določi s statutom društva.

Delovni ljudje, ki z osebnim delom samostojno kot poklic opravljajo umetniško, kulturno ali kakšno drugo poklicno dejavnost, lahko določijo, da opravljajo funkcijo delegacije za SIS organi njihove poklicne skupnosti oziroma drugega njihovega združenja.

Kaj je treba v zvezi z volitvami nasploh še vedeti?

Treba je povedati, da pri nas volitve že dolgo niso več samo to, da se praznje oblečeš, greš na volišče, obkrožiš ime kandidata, ki ga poznaš ali pa tudi ne, in z zavestjo, da si opravil pomembno državljansko dolžnost, zaviješ v bližnjo gostilno na brizganec. Volitve se pri nas začno že davno pred tistim dnem, ko mečemo glasovnice v skrinjice, in vse tisto, kar je pred glasovanjem, je prav tako ali pa še bolj pomembno, kot samo glasovanje. Pa ne razumimo se narobe! Tudi to — glasovanje — je pomembno. Hočem le reči, da je volilni postopek sestavljen iz več delov, od katerih so vsi enako pomembni, si logično sledijo in ne moremo nobenega preskočiti ali zanemariti.

Ti deli so:

evidentiranje
predkandidiranje
kandidiranje.

Izhodišče za vse te postopke je ustavna določba, da kandidate za člane delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti predlagajo in določajo delovni ljudje teh organizacij in skupnosti v Socialistični zvezi delovnega ljudstva, in sicer v njenih organizacijah oziroma v organizacijah sindikata, ter da kandidacijski postopek izvajajo organizacije Socialistične zveze oziroma organizacije sindikata.

Ali ni vse to podrobno napisano v posebnem volilnem pravilniku o poteku predkandidskih, kandidacijskih in volilnih opravil?

Da, to in še marsikaj drugega. V tem pravilniku, ki sta ga sprejela Republiška konferenca SZDL in republiški svet Zveze sindi-

katov, so opisana temeljna izhodišča, evidentiranje, predkandidacijski postopki, kandidacijski postopki in pravila ravnanja v volilni aktivnosti. Treba je omeniti tudi »Dogovor o merilih za oblikovanje družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije« ter »Sklep o postopku delegiranja delegatov iz Republiške konference SZDL Slovenije v družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije«; prezreti tudi ne gre dokumenta »Načela in postopki za uresničevanje stalnih kadrovskih priprav za volitve«. Ker si ni mogoče misliti, da bi bila tako pomembna stvar, kot je kandidiranje, prepuščena naključju, določa zakon tudi to, kako delujejo kandidacijske konference in kdo jih sklicuje, sprejeti pa so tudi poslovnik kandidacijskih konferenc, ki podrobno določajo delo teh konferenc.

Predlagam, da vsaj na kratko poveš nekatere glavne značilnosti teh postopkov, in prosim, da poveš nekaj o evidentiranju!

Evidentiranje je eden od najpomembnejših elementov, ki omogoča, da postane kandidiranje, kot kadrovska priprava na volitve, stalna in vsakodnevna naloga in akcija vseh organiziranih socialističnih sil, zlasti Socialistične zveze in Zveze sindikatov. Evidentirati možnega kandidata, kot pravimo, pomeni ugotoviti, da bi bil ta in ta delovni človek oziroma občan na podlagi dosedanjega dela morda primeren za to, da bi opravljal kakšno javno funkcijo. Vsako nadaljnje kandidiranje za družbene funkcije temelji na evidentiranih možnih kandidatih. Zaradi tega je treba posebej obrazložiti in utemeljiti, če se kot možnega kandidata za neko funkcijo predlaga nekoga, ki ni bil evidentiran.

Kdo lahko da pobudo za evidentiranje možnega kandidata?

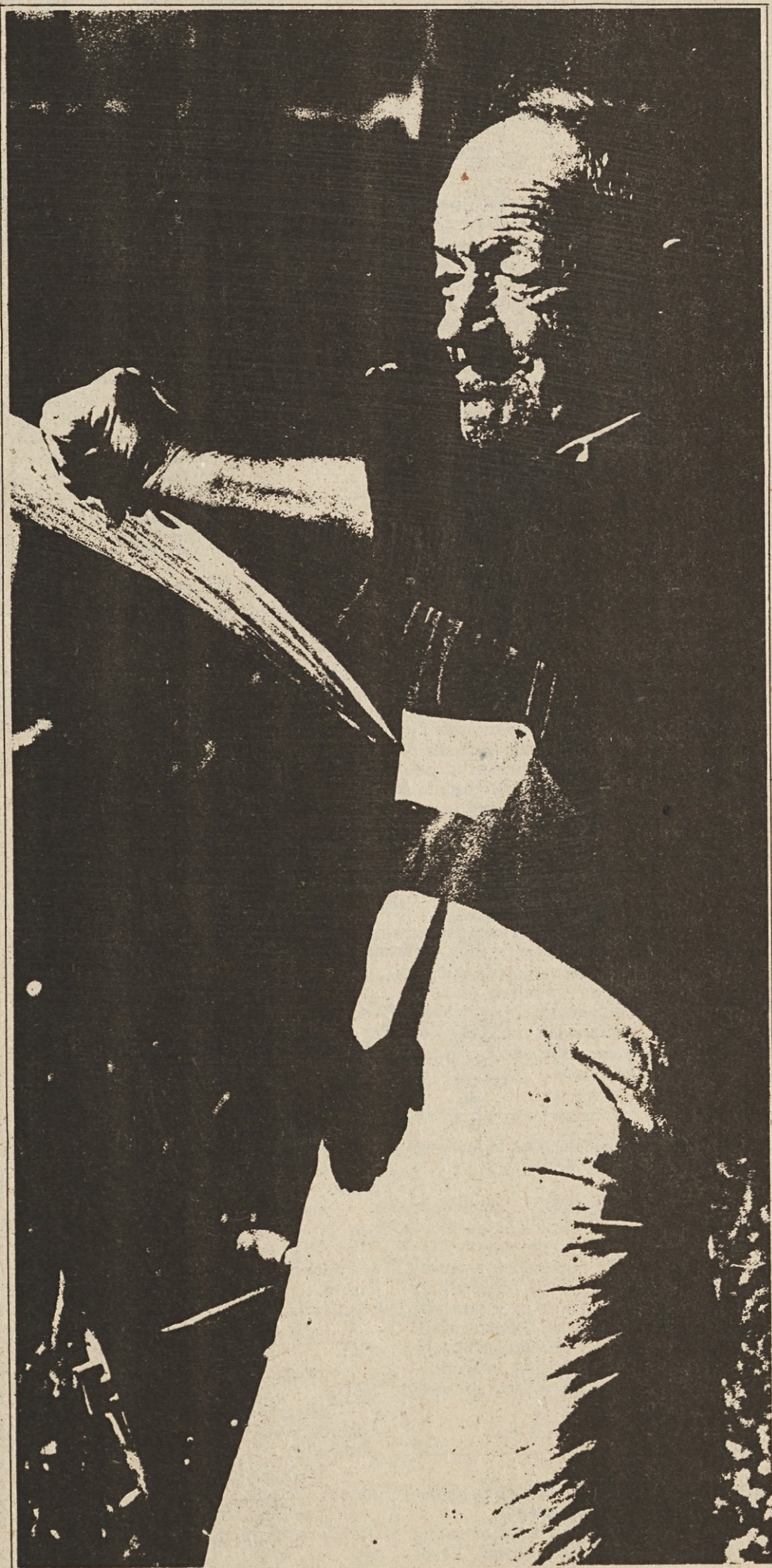
Praktično vsakdo. Vsak posameznik, organizirana skupina v okviru TOZD, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije, družbene organizacije, društva, samoupravni organi itd. Te pobude se obravnavajo na zbori delovnih ljudi oziroma občanov, na sestankih članov in vodstev posameznih organizacij, ki se o njih izrekajo. Treba je poudariti, da je vključitev posameznika z evidenco možnih kandidatov družbeno priznanje za njegova prizadevanja in delo, zato tudi ni potreben predhoden pristanek evidentiranega.

Kaj pa so to predkandidacijski postopki?

Predkandidacijski postopki so nadaljnja faza volitev, v kateri se delovni ljudje neposredno ali po svojih delegatih dogovarjajo o možnih kandidatih in jih predlagajo.

Kako bomo izvajali predkandidacijske postopke v TOZD?

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata bo na seji sprejel sklep o sklicu temeljne kandidacijske konference. Iz vrst evidentiranih bo oblikoval predlog možnih kandidatov, ki ga bo poslal v obravnavo in dopolnitev

zborom delovnih ljudi oziroma samoupravnim delovnim skupinam, delavskemu svetu in vodstvom drugih družbenopolitičnih organizacij v TOZD. Na isti seji bo izvršni odbor oblikoval predlog poslovnika za delo temeljne kandidacijske konference.

Ali bo ta postopek tudi v krajevni skupnosti?

Prav gotovo. Na seji predsedstva krajevne konference SZDL bo opravljeno vse kot v TOZD, predlog možnih kandidatov pa bo poslan v obravnavo in dopolnitev zborom občanov oziroma vaškim, uličnim in hišnim odborom SZDL ali hišnim svetom (tam, kjer niso organizirani hišni ali ulični odbori SZDL) in vodstvom drugih družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti.

Ali so predkandidacijski postopki s tem končani?

V TOZD in v krajevni skupnosti da, vendar potekajo ti postopki še v občini in republiki. V teh postopkih se v občini opravi pregled evidentiranih za družbenopolitični zbor občinske skupščine ter za nosilce vodilnih funkcij v občinski skupščini. V republiki se opravi pregled evidentiranih za družbenopolitični zbor republiške skupščine, za delegate Zveznega zbora in Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ, za vodilne funkcije v Skupščini SR Slovenije in pregled evidentiranih za člane Predsedstva SR Slovenije. Že v tej fazi se v občinah in republiki sprejemajo različni akti (poslovniki, rokovniki in podobno), ki so potrebni v volilnem postopku. Hkrati potekajo tudi enaki postopki za nosilce vodilnih funkcij v skupščinah SIS.

Kaj pa kandidacijska konferenca?

Kandidacijska konferenca pomeni zadnjo fazo celotnega kandidacijskega postopka. Po poprejšnjem evidentiranju in predkandidacijskem postopku se na kandidacijskih konferencah opravi kandidiranje članov delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti in delegatov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine.

Kje se sklicujejo kandidacijske konference za kandidiranje članov delegacij in kdo jih sklicuje?

Temeljne kandidacijske konference (TKK) se sklicujejo v vseh temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Temeljne kandidacijske konference organizirajo in sklicujejo krajevne organizacije SZDL za krajevne skupnosti in za skupnost delovnih ljudi — kmetov in obrtnikov. Kandidacijske konference v vseh drugih temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih organizira in sklicuje vodstvo osnovne organizacije sindikata.

Kako poteka temeljna kandidacijska konferenca in kakšne so njene naloge?

Temeljna kandidacijska konferenca na seji obravnava in sprejme poslovnik o svo-

jem delu ter poročilo izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata ali krajevne konference SZDL o poteku politične aktivnosti v pripravi na volitve. Dalje obravnava, uskladi in sprejme predloge možnih kandidatov za člane delegacij in določi kandidatno listo za člane delegacij. TKK obravnava tudi predloge kandidatov za delegate družbenopolitičnega zbora občinske skupščine, predloge možnih kandidatov za vodilne funkcije v občinski skupščini in evidentirane možne kandidate za Zvezni zbor in Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ ter možne kandidate za nosilce vodilnih funkcij v republiki; do vseh naštetih predlogov zavzame TKK stališče. TKK na seji tudi določi delegata za prvo sejo občinske kandidacijske konference.

Vidimo torej, da so naloge TKK kar obširne. Ne bo pa odveč opozoriti, da se na sejah TKK v tistih TOZD oziroma delovnih skupnostih, kjer ne bodo volile delegacije, nekatere naloge ne opravljajo (kandidatna lista).

Kako pa so sestavljene temeljne kandidacijske konference?

Različno! Pojdemo kar po vrsti.

V TOZD oziroma v delovni skupnosti, ki imajo manj kot 30 delovnih ljudi, sestavljajo TKK vsi delovni ljudje. V TOZD oziroma v delovni skupnosti, ki ima nad 30 delovnih ljudi in ima izvoljen delavski svet, nima pa organiziranih drugih samoupravnih oblik po delih delovnega procesa, se vključi v sestavo TKK še delavski svet, izvršni odbor osnovne organizacije Zveze sindikatov in vodstvo drugih družbenopolitičnih organizacij. Če pa ima TOZD oziroma delovna skupnost organizirane tudi druge samoupravne skupine po delih delovnega procesa, tedaj sestavljajo TKK delegati zborov delavcev in delegati delnih zborov delavcev (samoupravnih ali sindikalnih delovnih skupin), delavski svet in izvršni odbor osnovne organizacije sindikata skupaj z vodstvi drugih družbenopolitičnih organizacij.

Kako pa bomo oblikovali TKK v krajevni skupnosti?

Podobno, pri čemer boste morali upoštevati velikost krajevne skupnosti. Pri tem mislim na število prebivalstva in na razvejanost krajevne samouprave.

V manjši krajevni skupnosti sestavljajo TKK:

— vsi občani z območja krajevne skupnosti,

— svet krajevne skupnosti.

Predsedstvo krajevne konference SZDL ima pri tem posebne naloge kot sklicatelj in predlagatelj.

V večji krajevni skupnosti sestavljajo TKK:

— delegati vaških in uličnih odborov SZDL,

— delegati vaških in uličnih ter drugih odborov sveta krajevne skupnosti (kjer ti obstajajo),

— delegati hišnih svetov (kjer ni hišnih ali uličnih odborov SZDL),

— skupščina oziroma drug ustrezen (delegatsko sestavljen) organ krajevne skupnosti,

— predsedstvo krajevne konference SZDL in vodstva drugih družbenopolitičnih organizacij.

Zakaj so v kandidacijsko konferenco vključeni tudi organi upravljanja temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti in organi družbenopolitičnih organizacij?

Gre za to, da so tako organi upravljanja kot organi družbenopolitičnih organizacij organizirani subjekti, ki imajo povsem določene funkcije pri oblikovanju kadrovske politike v temeljni samoupravni organizaciji in skupnosti.

Ali ni bilo predlagano, da se v sestav TKK vključijo tudi delegacije?

Predlagano in sprejeto. Pri sedanjih volitvah pa je narejen še korak naprej, tako da občinske kandidacijske konference in republiške kandidacijske konference v drugi fazi kandidiranja sestavljajo novoizvoljeni člani delegacij oziroma delegati in delegati družbenopolitičnih organizacij. Smisel take ureditve je v tem, ker so delegacije temelj skupščinskega sistema, ker bodo člani teh delegacij delegirani v zbor občinskih skupščin in republiške skupščine, zaradi česar je prav, da sodelujejo v kandidacijskem postopku za nosilce funkcij v občini in republiki ter v kandidacijskem postopku za delegate Zveznega zbora in Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Ali se na kandidatno listo sprejmejo vsi evidentirani možni kandidati?

To ne! O predlaganih kandidatih se glasuje. Za kandidata na listi kandidatov je sprejet vsak kandidat, ki je dobil večino glasov navzočih. Kandidatna lista mora obsegati najmanj toliko kandidatov, kot je treba izvoliti članov delegacije. Če bi se zgodilo, da ne bi bilo na listo kandidatov sprejetih niti toliko kandidatov, kot je treba izvoliti članov delegacije, se na isti seji ponovi postopek predlaganja in glasovanja. Kandidati morajo biti na kandidatni listi navedeni po abecednem redu. Pred imenom vsakega kandidata mora biti zaporedna številka, listo pa podpiseta predsedujoči in zapisnikar.

Na podlagi take kandidatne liste se torej izdelajo glasovnice za volitve članov delegacij?

Ni povsem tako. Predsedstvo temeljne kandidacijske konference mora poslati kandidatno listo volilni komisiji v temeljni samoupravni organizaciji oziroma skupnosti. Listi je treba priložiti zapisnik o delu temeljne kandidacijske konference in pismo privolitve vsakega kandidata, da sprejema kandidaturo. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata ali predsedstvo krajevne konference SZDL pa morata seznaniti delovne ljudi in občane o tem, kdo je posameznega kandidata predlagal in koliko glasov je dobil na TKK.

Volilna komisija pregleda kandidatno listo in če ugotovi, da je sestavljena in predložena v skladu z zakonom, jo potrdi. Na podlagi potrjene kandidatne liste se izdelajo glasovnice.

Organi za izvedbo volitev in njihove naloge

Ali mora biti volilna komisija v vsaki temeljni samoupravni organizaciji in skupnosti?

Seveda! Volilna komisija je eden izmed organov za izvedbo volitev, o katerih sem mislil povedati kasneje nekaj več. Za zdaj si oglejmo, kakšne so naloge volilne komisije v temeljni samoupravni organizaciji oziroma skupnosti v zvezi s kandidatno listo.

Volilna komisija pregleda, ali je kandidatna lista sestavljena po določbah zakona in ali je pravočasno vložena. Lista je namreč pravočasno vložena, če je poslana volilni komisiji najpozneje 15 dni pred dnevom glasanja.

Kaj se zgodi, če volilna komisija ugotovi, da lista ni sestavljena v skladu z zakonom?

Posledice so različne in so odvisne od tega, kakšne pomanjkljivosti ima lista. Če volilna komisija ugotovi samo formalne pomanjkljivosti (npr.: na listi so samo priimki in ne tudi imena kandidatov, kandidati niso navedeni po abecednem redu in podobno), zahteva takoj, najpozneje pa v 24 urah od delovnega predsedstva kandidacijske konference, da se te pomanjkljivosti odpravijo in sicer v treh dneh. Če pa volilna komisija ugotovi, da je bila lista prepozno vložena, ali pa da so v listi bistvene pomanjkljivosti glede posameznega ali vseh kandidatov, zavrne listo v celoti oziroma samo glede tistih kandidatov, pri katerih je ugotovila pomanjkljivosti. Prav tako zavrne kandidatno listo tudi v primeru, če formalne pomanjkljivosti niso bile pravočasno odpravljene. Odločbo o zavrnitvi pošlje sklicatelju kandidacijske konference. Če je kandidatna lista zavrnjena v celoti ali samo deloma, se skliče nova kandidacijska konferenca, na kateri se določi nova kandidatna lista. Če so bile na prvotni kandidatni listi razveljavljene samo nekatere candidature, tedaj na ponovni kandidacijski konferenci ni mogoče spremeniti tistih kandidatov, glede katerih kandidatna lista ni bila razveljavljena. Tudi novo kandidatno listo je treba poslati volilni komisiji.

Ali se kandidatna lista javno objavi?

Seveda. Volilna komisija v temeljni samoupravni organizaciji oziroma skupnosti razglasi sprejeto kandidatno listo skupaj s svojo ugotovitvijo, da je lista v skladu z zakonom. Na način, ki je določen v splošnem aktu temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti, je treba objaviti kandidatno listo najmanj 5 dni pred dnevom volitev.

Kako pa je s kandidatno listo za delegate družbenopolitičnega zbora občinske skupščine?

Že prej sem povedal, kako nastaja lista možnih kandidatov za delegatev družbeno-

političnem zboru občinske skupščine. Videli smo, kakšne naloge imajo pri tem temeljne kandidacijske konference. Podobno, kot določajo kandidatno listo za člane delegacij temeljne kandidacijske konference, določi kandidatno listo za delegate družbenopolitičnega zbora občinske skupščine občinska konferenca SZDL na podlagi dogovora in skupnega poročila občinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij o opravljenih kandidacijskih postopkih za možne kandidate za delegate družbenopolitičnega zbora občinske skupščine in mnenj temeljnih kandidacijskih konferenc. Kandidatna lista je sprejeta; če zanjo glasuje večina navzočih delegatov. Predsedstvo občinske konference SZDL pošlje sprejeto kandidatno listo občinski volilni komisiji.

Ali se tudi glede te kandidatne liste ugotavlja, ali je v skladu z zakonom?

Da, tako kot pri kandidatih listah za volitve članov delegacij, samo da skladnost z zakonom za to listo ugotavlja občinska volilna komisija. Tudi glede te liste veljajo pri presoji skladnosti z zakonom enake zakonske določbe, kot smo jih na kratko obrazložili pri kandidatih listah delegacij.

Ker glasujejo o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnem zboru občani in delovni ljudje v vsej občini, mora biti sprejeta kandidatna lista za ta zbor objavljena v uradnem glasilu, v katerem se objavljajo občinski predpisi.

Ali je res, da na tej kandidadni listi ne sme biti več kandidatov, kot je delegatov v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine?

Da, res je tako. Zakon pravi, da obsega lista kandidatov za delegate v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine toliko kandidatov, kolikor je delegatov v tem zboru. Najbrž se bo kdo med vami vprašal, čemu pa potem sploh volitve, če ni mogoče izbirati. Možnost izbire je vendarle dana, saj bomo glasovali za listo v celoti, lahko pa bomo posamezne kandidate tudi črtali, zaradi česar pa glasovnica ne bo neveljavna. O tem, kateri kandidat s te liste bo izvoljen, bom podrobneje razložil malo kasneje. Zdaj pa bi rad poudaril predvsem to, kar smo že prej na začetku ugotovili, da same volitve oziroma samo glasovanje ni najbolj bistveni del vsega volilnega postopka. Vsebinsko najpomembnejša faza volitev je prav gotovo kandidacijski postopek, ki zagotavlja najširšo udeležbo delovnih ljudi in občanov v okviru Socialistične zveze. To velja tako za delegacije, še prav posebno pa za delegate v družbenopolitičnem zboru. Tako imenovana »zaprtá lista« pomeni demokratično sestavljen predlog skupine, ki je sposobna in odgovorna, da v skupščini uveljavlja politiko družbenopolitičnih organizacij v tistih zadevah, ki so v pristojnosti tega zbora. Zato pomeni glasovanje za listo tudi glasovanje za politiko, ki jo bo ta skupina zastopala, pomeni zaupnico kandidatom na tej listi in zaupnico listi v celoti tako glede sposobnosti kandidatov kot glede politike, ki naj bi jo uresničevali v skupščini. Z neposrednim glasovanjem o izvolitvi delegatov tega zbora pa bomo imeli vsi skupaj še realno možnost ponovne in učinkovite demokratične kontrole samega kandidacijskega postopka.

Prej si omenil volilne komisije, ali lahko poveš nekaj več o teh organih in kateri organi še delujejo v volilnem postopku?

V volilnem postopku deluje več organov. Najpomembnejši so prav gotovo volilne komisije in volilni odbori. Volilnih komisij je več vrst, in sicer:

- volilne komisije v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih;
- občinske volilne komisije na sedežih občin;
- republiška volilna komisija v Ljubljani.

Ker se mi zdi, da nas najbolj zanima delo volilnih komisij v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, si jih pobliže oglejmo. Volilno komisijo v temeljni samoupravni organizaciji oziroma skupnosti imenuje delavski svet, svet krajevne skupnosti oziroma drug ustrezen organ upravljanja temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti. Volilno komisijo za posebne skupnosti kmetov, obrtnikov in samostojnih kulturnih delavcev imenuje občinska skupščina. Vsaka volilna komisija temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti ima predsednika, tajnika in enega člana, s tem, da ima vsak od njih še namestnika.

Občinsko volilno komisijo imenuje občinska skupščina, sestavljajo jo pa predsednik, tajnik in trije člani.

Katere so pglavitne naloge volilnih komisij v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih?

Glavne naloge teh komisij so:

- opravljajo neposredno tehnično delo v zvezi z volitvami članov delegacij;
- ugotavljajo, ali je kandidatna lista za volitve članov delegacije sestavljena v skladu z zakonom, o čemer smo že govorili;
- imenuje volilne odbore na voliščih za volitve članov delegacije, opravlja instruktažo teh odborov, skrbi za pravilnost njihovega dela in nadzoruje njihovo delo;
- ugotavlja izid glasovanja na volišču ter ga razglasi in daje poročilo o izidih volitev in glasovanja;
- opravlja še nekatere druge naloge, ki jih določa zakon.

V zvezi z nalogami občinske volilne komisije je treba omeniti, da ta komisija imenuje volilne odbore na voliščih za glasovanje o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine, opravlja instruktaže teh odborov, skrbi za pravilnost njihovega dela in ga nadzoruje, ugotavlja izide glasovanja o izvolitvi delegatov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine in jih razglasi, daje pa tudi pomoč volilnim komisijam v temeljnih organizacijah in skupnostih.

Kaj pa volilni odbori?

Volilni odbori neposredno vodijo glasovanje na voliščih za volitve članov delegacij in za glasovanje o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine. Za vsako volišče se imenuje poseben volilni odbor. Volilni odbor sestavljajo predsednik in dva člana, vsak od njih ima namestnika. Volilni odbor predvsem skrbi za pravilnost in tajnost glasovanja.

Kdo pa je lahko član volilnega odbora oziroma volilne komisije?

Člani teh organov so lahko vsi, ki imajo volilno pravico. Člani volilnih komisij in volilnih odborov pa ne morejo biti hkrati kandidati, ki kandidirajo na teh volitvah. Če je bil kdo imenovan za člana volilnega odbora ali volilne komisije, pa je kasneje sprejel kandidaturo, mu preneha funkcija člana v teh organih. Važno je vedeti še to, da so volilne komisije in volilni odbori sklepčni samo, če so navzoči vsi člani oziroma njihovi namestniki.

Na zadnji seji našega delavskega sveta je bila imenovana tudi komisija za sestavljanje volilnega imenika. Ali je taka komisija potrebna?

Ne samo da je potrebna, ampak je nujna. Rekli smo sicer, da ima pri volitvah članov delegacije v temeljni organizaciji združenega dela volilno pravico vsak član te organizacije, vendar je treba to pravico evidentirati v volilnem imeniku, in sicer posebej za vsake volitve. To je naloga komisije za sestavljanje volilnega imenika, ki mora volilni imenik sestaviti za vsako volišče posebej. Ko komisija sestavi volilni imenik, ga mora razgrniti zaradi tega, da ima vsak delovni človek možnost, da ga pregleda. Vsak delovni človek ima pravico, da zahteva popravek volilnega imenika, ker bodisi on, bodisi drug delovni človek, ki ima volilno pravico, ni vpisan v volilni imenik, ker je v imenik vpisan kdo, ki nima volilne pravice, ali če so vpisani nepravilni podatki in podobno. Zahteva za popravek volilnega imenika se lahko vloži pisмено ali ustno, in sicer najkasneje 5 dni pred dnem volitev. O zahtevku za popravek volilnega imenika odloča komisija za sestavljanje volilnega imenika. Če ta spozna, da je zahtev utemeljen, popravi oziroma dopolni volilni imenik, v nasprotnem primeru pa mora v 24 urah izdati odločbo o zavrnitvi zahtevka in jo vroči tistemu, na katerega se zahtev nanaša. Zoper take odločbe se je mogoče pritožiti na pristojno sodišče, ki o sporu dokončno odloči.

Kdo pa sestavi volilni imenik za kmete in obrtnike?

Da, glede tega je nekaj posebnosti. Volilni imenik delovnih ljudi — kmetov se sestavi v kmetijski zadrugi oziroma v drugi organizaciji združenega dela, vendar samo tistih kmetov, ki združujejo svoje delo in delovna sredstva v zadrugah oziroma v drugih organizacijah združenega dela. Volilni imenik kmetov, ki zaradi volitev delegacije oblikujejo posebno skupnost, sestavi pristojni občinski upravni organ. Ta organ sestavi tudi volilni imenik delovnih ljudi — obrtnikov.

V naši krajevni skupnosti, kolikor vem, ni bila imenovana komisija za sestavljanje volilnega imenika.

Komisije za sestavljanje volilnega imenika so samo v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih ter sestavljajo volilne imenike za volitve članov delegacij teh organizacij in skupnosti. Za volitve članov delegacij krajevnih skupnosti in za

glasovanje o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine pa sestavlja volilne imenike pristojni občinski upravni organ.

Že razumem! Na občini bodo naredili izpiske iz volilnega imenika za vsako volišče v krajevni skupnosti.

Ni povsem tako. Po sedanjih ureditvah ne poznamo več volilnega imenika in izpiskov iz volilnega imenika. Govorimo namreč o stalni evidenci volilne pravice, ki se vodi v registru stalnega prebivalstva v občini. Na podlagi te stalne evidence sestavi občinski upravni organ, ki vodi register stalnega prebivalstva, volilne imenike za volitve članov delegacij krajevnih skupnosti in za glasovanje o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine. Tem volilnim imenikom pravimo splošni volilni imeniki. V splošne volilne imenike, ki jih sestavi upravni organ, se vpišejo vsi delovni ljudje in občani, ki imajo stalno prebivališče na območju občine in ki bodo najkasneje na dan volitev dopolnili 18 let starosti. Tudi za te volilne imenike velja, da ima vsak delovni človek in občan pravico vpogleda vanje in da lahko zahteva popravek ali dopolnitev. Svetoval bi prav vsem, da se pravočasno prepričajo, ali so vpisani v volilnem imeniku, da ne bo potem na volišču nepotrebnega razburjanja.

Kaj pa, če se bo vendarle zgodilo, da bo prišel na volišče nekdo, ki ni vpisan v volilni imenik?

Praviloma ne sme glasovati nihče, ki ni vpisan v volilni imenik. Če pa kdo v volilni imenik ni vpisan pomotoma, mu bo volilni odbor dovolil glasovati šele, ko si bo priskrbel potrdilo pristojnega organa, da je vpisan kot volilni upravičenec v evidenci za območje volišča, na katerem želi glasovati. Taka potrdila bodo izdajali pristojni organi na dan volitev, čeprav bodo te v nedeljo, zato se ni bati, da tak volivec ne bi mogel dobiti potrdila.

Ali se tudi zdomci vpisujejo v volilne imenike?

Seveda. Vpis v volilni imenik pomeni ugotovitev in potrditev, da ima delovni človek oziroma občan volilno pravico, zaradi česar bi črtanje naših občanov, ki so na začasnem delu v tujini iz volilnih imenikov pomenilo protustavno kratenje pravic tem ljudem. Treba pa je vendarle opozoriti na izrecno določbo zakona, da se osebe, ki pri splošnih volitvah delegacij krajevnih skupnosti in delegatov družbenopolitičnega zbora občinskih skupščin ne morejo glasovati, ker so na začasnem delu v tujini, na voliščih, na katerih imajo pravico voliti oziroma glasovati, ne upoštevajo pri ugotavljanju volilnih izidov.

Ali bo moj brat, ki je pri vojaki, volil delegacijo krajevnih skupnosti v kraju, kjer služi vojaški rok?

Ne, to pa ne, ker velja za te volitve pa tudi za glasovanje o izvolitvi delegatov družbe-

nopolitičnega zbora občinske skupščine načelo stalnega prebivališča. Vendar pa bo tvoj brat vseeno lahko volil. Volil bo delegacijo krajevne skupnosti in delegate v družbenopolitičnem zboru občine v kraju svojega stalnega prebivališča, kjer je vpisan v volilni imenik. Volil bo po pošti. Pristojne volilne komisije bodo pravočasno poslane ustrezne glasovnice vsem, ki služijo vojaški rok ali so na vojaških vajah; vračali jih bodo po pošti. Če je bil tvoj brat pred odhodom k vojakom zaposlen, bo na enak način volil tudi delegacijo svoje temeljne organizacije združenega dela oziroma druge delovne skupnosti. Pri takem načinu glasovanja bo seveda nekaj tehničnih težav, vendar je republiška volilna komisija pravočasno izdelala podrobna navodila, kako organizirati to glasovanje, potrebno pomoč bodo seveda nudile vse vojaške enote oziroma njihova poveljstva.

Kdo pa je dolžan pripraviti material za volitve?

To je dolžnost volilnih komisij, ki morajo za vsa volišča pravočasno pripraviti potrebno število glasovnic, glasovalnih skrinjic, razglasov o potrditvi kandidatnih list, ki morajo biti izobešeni na voliščih in drugo potrebno gradivo.

Ali ne bodo imeli težav železničarji, najbrž pa tudi nekateri drugi, zlasti tisti, ki delajo v izmenah, ker zakon menda določa, da se volišča odpro šele ob 7. uri. Ali ne bi bilo mogoče tega kako urediti?

Seveda bo mogoče. Praviloma se volišča odpro ob 7. uri in zapro ob 19. uri. Volilni odbor pa ima zakonito pravico, da v sporazumu s pristojno volilno komisijo določi, da se glasovanje začne tudi prej ali konča pozneje, da bi se tako omogočila udeležba pri volitvah vsem delovnim ljudem, ki imajo različni delovni čas. Zakon zahteva le to, da je volišče odprto najmanj 12 ur in da se glasovanje ne sme pričeti pred 4. uro zjutraj in ne končati po 23. uri.

Taka določba je pa res primerna tudi za naslovce, ki že zgodaj odidemo na lov.

No, zakonodajalec pri tem najbrž ni mislil ravno na lovce, ustregel pa vam je. Opozoril bi te pa, da boš moral puško pustiti doma, ravno tako tudi lovski nož, ker prav isti zakon prepoveduje priti na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem. To pravico imajo samo miličniki, če jih pokliče predsednik volilnega odbora v primeru, da gre za nered na volišču in je potrebna pomoč milice.

Ali bomo glasovali tako, kot doslej, da bomo namreč obkrožili zaporedno številko pred imenom kandidata, ki ga želimo voliti?

Prav tako, da. Obkrožili bomo številke pred imeni tistih kandidatov, za katere želimo, da so izvoljeni v delegacijo. Glasujemo lahko za toliko delegatov, kot je potrebno izvoliti članov delegacije, vendar samo za tiste kandidate, katerih imena so vpisana na glasovnici. Pripisovanje novih kandidatov torej nima veljave. Ko bomo izpolnili glasovnico, jo bomo dali v glasovalno skrinjico in odšli z volišča, in tako odstopili prostor drugim volivcem.

Pri prejšnjih volitvah so nekateri volivci negodovali, ker so morali obkrožiti toliko imen na glasovnicah za člane delegacij za skupščine SIS. Ali ni mogoče tega kako poenostaviti?

Seveda je mogoče, vendar samo pod določenimi pogoji. Temeljna samoupravna organizacija oziroma skupnost v svojem statutu določi način glasovanja o kandidatih za člane delegacij za delegiranje v skupščine SIS. S statutom se določi, da se glasuje tako, kot smo ugotovili pri prejšnjem vprašanju, ali pa tako, da se glasuje za kandidatno listo v celoti. V tem primeru se obkrožita besedi »GLASUJEM ZA« ali besedi »GLASUJEM PROTI«, ki sta natisnani na dnu glasovnice. Tudi pri takem načinu glasovanja je možno črtati posameznega kandidata. Tak način glasovanja je zlasti primeren tam, kjer je veliko število volilnih upravičencev in kjer se volijo posebne delegacije za skupščine SIS. Razumljivo pa je, da je tak način glasovanja možen in dovoljen le ob zaprtih kandidatnih listah.

Slišal sem, da bo glasovnica za delegate v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine nekoliko drugačna kot glasovnica za člane delegacije. Ali je to res?

Nekoliko drugačna bo že, to je res. Predvsem bo na glasovnici, kot smo menda že rekli tam, kjer smo govorili o kandidiranju, toliko kandidatov, kot je potrebno izvoliti delegatov v družbenopolitični zbor občinske skupščine. Na dnu glasovnice bo na eni strani natisneno »GLASUJEM ZA« na drugi strani pa »GLASUJEM PROTI«. Vsak od nas bo imel dve možnosti. Če se bo s predlagano listo v celoti strinjal, bo okrožil besedi »GLASUJEM ZA«, v nasprotnem primeru bo obkrožil besedi »GLASUJEM PROTI«. Druga možnost pa je, da volivec, ki je sicer glasoval za listo, črta tiste posamezne kandidate na listi, s katerih izvolitvi se ne strinja.

Koliko kandidatov na tej listi pa se lahko črta?

To je zelo pomembno vprašanje. Črtamo lahko največ polovico kandidatov. Glasovnica, na kateri bo prečrtanih več kot polovica kandidatov, bo namreč neveljavna.

Kdo pa je izvoljen za člana delegacije?

Za člana delegacije je izvoljen tisti, ki je dobil večino glasov vseh delovnih ljudi oziroma občanov v temeljni organizaciji oziroma skupnosti. Če bo na kandidatni listi več kandidatov, kot je treba izvoliti članov delegacije, bodo izvoljeni tisti, ki bodo dobili največ glasov, pri čemer mora kandidat dobiti najmanj tretjino glasov vseh volilnih upravičencev v temeljni samoupravni organizaciji oziroma skupnosti.

Kaj pa v primeru, če je na ta način izvoljenih več kandidatov, kot je treba izvoliti članov delegacije, ker je na primer več kandidatov, ki so dobili najmanj glasov, dobilo enako število glasov?

Tudi za tak primer imamo rešitev, ki je sicer nekoliko zapletena, ampak drugače pač ne gre; glede teh kandidatov z enakim številom glasov se opravijo ponovne volitve.

Kdaj pa so izvoljeni delegati za družbenopolitični zbor občinske skupščine?

Tu je ugotavljanje volilnih izidov nekoliko bolj zapleteno. Ugotavlja se namreč, ali je sprejeta lista, prav tako pa se ugotavlja za vsakega kandidata z liste posebej, ali je izvoljen. Lista kandidatov za delegate družbenopolitičnega zbora občinske skupščine je namreč sprejeta, če zanjo glasuje večina vseh delovnih ljudi in občanov občine, ki imajo volilno pravico in če je na listi izvoljenih najmanj dve tretjini vseh kandidatov. Posamezen kandidat pa je izvoljen, če dobi večino glasov delovnih ljudi in občanov, ki so glasovali.

Kdo pa ugotavlja izid volitev oziroma glasovanja?

Izid glasovanja za volitve delegacij v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ugotovijo volilne komisije v teh organizacijah in skupnostih, izid glasovanja o listi kandidatov za delegate družbenopolitičnega zbora občinske skupščine pa ugotovi občinska volilna komisija. Glede ugotavljanja volilnega izida za delegacije krajevnih skupnosti in za izvolitev delegatov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine velja posebnost, da je z ugotavljanjem volilnega izida treba počakati še tri dni po dnevu glasovanja, ker se namreč upoštevajo tudi glasovnice, ki so prispele po pošti najpozneje tri dni po dnevu volitev.

Kaj pa se zgodi, če se ugotovi, da so bile pri volitvah take nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na volilni izid?

Tudi to se lahko zgodi. Če volilna komisija v temeljni samoupravni organizaciji oziroma skupnosti ugotovi, da so bile na posameznih voliščih ali pa na vseh voliščih take nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na izid volitev, razveljavi volitve na posameznih ali na vseh voliščih in odredi ponovne volitve. Volilna komisija v temeljni samoupravni organizaciji oziroma skupnosti mora o tem obvestiti občinsko volilno komisijo. Občinska volilna komisija lahko iz enakih razlogov razveljavi volitve na vseh ali na posameznih voliščih, na katerih se je glasovalo o izvolitvi delegatov družbenopolitičnega zbora.

Ali se še v kakšnih primerih opravijo ponovne volitve?

Razen v primeru, o katerem smo pravkar govorili, se opravijo ponovne volitve tudi takrat, če pri volitvah delegacije ni dobilo ustreznega števila glasov toliko delegatov, kot bi jih bilo treba izvoliti, in pa takrat, to smo menda tudi že rekli, če je kandidiralo več kandidatov, kot pa je treba izvoliti članov delegacije, pa je dvojje ali več kandidatov, ki so dobili med njimi najmanj glasov, dobilo enako število glasov. Seveda so ponovne volitve v tem primeru samo med temi kandidati.

O izvolitvi delegatov v družbenopolitični zbor občinske skupščine se ponovno glasuje, če za listo ni glasovala predpisana večina delovnih ljudi in občanov v občini ali če na listi ni bilo izvoljenih najmanj dve tretjini delegatov. V tem primeru je treba določiti novo kandidatno listo.

Kako se bodo oblikovali zbori občinskih skupščin?

Delegacije smo tako izvolili. Kdo pa bo potem odločil, kateri delegati bodo v posameznih zbora?

Delegacije bodo same odločale o tem, kdo izmed njihovih članov se bo udeležil posameznega zasedanja zborov občinske skupščine. Tako bodo delegacije temeljnih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti dela pošiljale delegate v zbor združenega dela občinske skupščine, delegacije krajevnih skupnosti pa v zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine.

Rekel si »posameznega zasedanja«. Ali to pomeni, da na seje zborov ne bodo hodili vedno isti delegati?

Tako je. Tudi to je ena bistvenih novosti, ki smo jih z ustavo uvedli v skupščinski sistem. Ko bo sklicana seja zborov in bo objavljen dnevni red, se bo delegacija sestala in odločila, kateri član delegacije je najprimernejši, da se glede na obravnavane zadeve udeleži seje zborov. Na ta način je omogočeno, da se v »skupščinskih klopih« zvrsti večje število delovnih ljudi in občanov, da odločajo o posameznih zadevah tisti, ki o teh zadevah največ vedo in ki bodo pri odločitvah lahko tudi najboljše upoštevali razmere in interese delovne skupnosti, iz katere izhajajo; na drugi strani pa tak sistem zagotavlja, da ne bo isti posameznik vso mandatno dobo v skupščini sam odločal o vseh zadevah, pa najsi se nanje spozna ali ne, ne bo sam odgovoren za vse odločitve, kratka, ne bo se prelevil v splošnega političnega predstavnika.

Ali bo vsaka delegacija delegirala po enega delegata oziroma, kako bo delegacija vedela, koliko delegatov naj pošlje na sejo zborov?

Povedal sem že, da je število delegatskih mest v posameznem zboru občinske skupščine določeno z občinskim statutom oziroma z odlokom. Še več, v zboru združenega dela občinske skupščine se s statutom oziroma odlokom določi število delegatskih mest z gospodarskega, prosvetno-kulturnega, socialno-zdravstvenega področja in s področja delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev in drugih skupnosti, ki niso organizirane kot organizacije združenega dela, pa tudi aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ. Število delegatskih mest v zboru združenega dela in v zboru krajevnih skupnosti občinske skupščine se določi sorazmerno s številom delovnih ljudi v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

To je pravilo, lahko pa občine za posamezna področja ali območja uporabijo tudi drugačna merila, če samo število delovnih ljudi ne omogoči ustrezne zastopanosti delegatov s posameznih področij oziroma območij.

Prav tako je treba zagotoviti v zboru združenega dela občinske skupščine ustrezno zastopanost delovnih ljudi kmetov in obrtnikov in delavcev, ki so pri njih zaposleni. S statutom oziroma odlokom občinske skupščine se torej določijo merila, ki morajo biti izpolnjena, da ima delegacija pravico poslati v ustrezen zbor svojega delegata.

Ali to pomeni, da bodo lahko nekatere delegacije pošiljale tudi po več delegatov v ustrezen zbor, da pa bo precej takih, ki ne bodo imele pravice niti do enega delegatskega mesta?

Točno. To je seveda odvisno od števila delegatskih mest v zboru. Če šteje zbor sorazmerno veliko delegatskih mest, potem imajo delovne skupnosti, ki štejejo veliko delovnih ljudi oziroma njihove delegacije več možnosti, da dobijo v zboru dvoje ali celo več delegatskih mest, razširi pa se tudi krog tistih, ki še izpolnjujejo pogoje za eno delegatsko mesto. In obratno, če je delegatskih mest v zboru malo, ima le nekaj največjih delovnih skupnosti po več delegatskih mest, večji del delegira po enega delegata, poveča pa se število tistih delegacij, ki ne izpolnjujejo pogojev, da bi delegirale svojega delegata v zbor.

Kaj torej s temi delegacijami?

Delegacije temeljnih samoupravnih organizacij oziroma skupnosti, ki jim v zboru združenega dela občinske skupščine ne pripada samostojno delegatsko mesto, se združijo v tako imenovano konferenco delegacij,

ki delegira delegata v zbor, opravlja pa tudi druge funkcije delegacije.

Kdo in kako ustanovi konferenco delegacij?

Konferenca delegacij se ustanovi s sporazumom, ki ga sklenejo temeljne samoupravne organizacije in skupnosti, ki so te delegacije izvolile; to opravijo na podlagi že omenjenega odloka občinske skupščine. S tem sporazumom se uredijo številna vprašanja, ki so pomembna za delo konferenc delegacij, zlasti način, kako bodo pošiljale delegate v zbor občinske skupščine, razmerja med konferenco in delegacijami oziroma samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, sedež konference delegacij, materialni pogoji za njeno delo, kdo opravlja strokovna in administrativno-tehnična opravila za konferenco in podobno. Poudarim naj še, da združevanje delegacij v konferenco delegacij ne more potekati vseprek, ampak se v konferenco delegacij združujejo delegacije tistih samoupravnih organizacij in skupnosti, ki so povezane z delom ali jih združujejo določeni skupni interesi v združenem delu ali interesi v občini in podobno. Podlaga za to je odlok občinske skupščine.

Kaj pa se zgodi, če ne pride do sklenitve sporazuma o oblikovanju konference delegacij?

Upajmo, da do takih primerov ne bo prišlo ali da bodo vsaj zelo redki. Vendar je treba reči, da predvideva zakon tudi to možnost, za take primere določa, da se konference oblikujejo z odlokom občinske skupščine. Tak odlok v celoti nadomesti sporazum.

Ali je pri oblikovanju družbenopolitičnega zbora občinske skupščine kakšna razlika? Ali za ta zbor ni delegacij?

Je razlika, ki izvira iz vloge in pomena tega zbora v skupščini. Tudi tu imamo delegacije, ki pa so drugačne od delegacij za zbor združenega dela ali zbor krajevnih skupnosti.

Vemo, da so delegati družbenopolitičnega zbora delegati delavcev in drugih delovnih ljudi in občanov, organiziranih v družbenopolitične organizacije, združene v Socialistično zvezo. S statutom SZDL Slovenije je določeno, da opravlja funkcijo delegacije za delegate v družbenopolitičnem zboru konference SZDL. V zvezi s tem se na skupni seji občinske konference SZDL in občinskega sveta Zveze sindikatov sprejmeta dva akta, in sicer:

- dogovor o merilih in sestavi družbenopolitičnega zbora občinske skupščine,
- sklep o postopku delegiranja delegatov iz SZDL v družbenopolitični zbor občinske skupščine.

O tem, kako se glasuje o izvolitvi delegatov za zbor, pa smo se že pogovorili.

Volitve in delegiranje delegatov v zборе republiške skupščine

Ali je glede zborov republiške skupščine kakšna razlika? Ali ne pošiljajo delegatov v te zборе delegacije?

Res je, razlika je, in sicer prav pri delegiranju delegatov v te zборе. Naj prav na kratko povem, kako se oblikujejo ti zbori.

Vse, kar smo pri občinski skupščini povedali o sestavi zbora združenega dela, velja tudi za republiko, le da delegate v zbor združenega dela republiške skupščine ne delegirajo delegacije. Zbori združenega dela ene ali več občinskih skupščin delegirajo v ta zbor delegate izmed članov delegacij, ki delegirajo delegate v te zборе. Lahko pa zbori združenega dela ene ali več občinskih skupščin oblikujejo tako imenovane skupine delegatov, te skupine pa delegirajo delegate v zbor združenega dela republiške skupščine. Skupine se določijo izmed članov vseh delegacij, ki delegirajo delegate v zборе združenega dela občinskih skupščin. Skupine delegatov se oblikujejo posebej za gospodarsko, prosvetno-kulturno, socialno-zdravstveno področje, za delovne skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev in drugih skupnosti, ki niso organizirane kot organizacije združenega dela, za delovne skupnosti aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ in za skupnosti delovnih ljudi kmetov in obrtnikov ter delavcev, ki so pri njih zaposleni.

Skupina delegatov za posamezno področje mora imeti najmanj 10 članov. Skupina delegatov pošilja izmed sebe na vsako zasedanje zbora združenega dela republiške skupščine za vsako dodeljeno delegatsko mesto delegata; tudi v ta zbor pošilja delegata glede na vprašanja, ki se bodo obravnavala na zasedanju tega zbora.

Kje pa je določeno, ali skupino delegatov oblikuje zbor združenega dela ene ali več občinskih skupščin?

Že prej sem povedal, da ima zbor združenega dela republiške skupščine 150 delegatskih mest. Ta delegatska mesta se delijo glede na število delovnih ljudi v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih na območju občine oziroma glede na število delovnih ljudi, ki delajo v kmetijski, obrtni in podobni dejavnosti z delovnimi sredstvi, na katerih ima kdo lastninsko pravico ter delavcev, s katerimi združujejo delo in delovna sredstva (v vsakdanjem življenju pravimo: zasebni kmetje in obrtniki ter pri njih zaposleni delavci) in glede na udeležbo teh delovnih ljudi pri ustvarjanju družbenega proizvoda. Po teh merilih lahko dobi delegatsko mesto občina sama ali pa se združuje z drugimi občinami v tako imenovane delegatske okoliše. Delegatske okoliše je določil poseben zakon, prav tako tudi število delegatskih

mest, ki pripadajo posamezni občini ali delegatskemu okolišu.

V zbor občin republiške skupščine delegira vsaka občinska skupščina in skupščina skupnosti občin po enega delegata. Način delegiranja določi statut občine. Tudi v ta zbor se pošiljajo delegati glede na obravnavana vprašanja, in sicer izmed članov vseh delegacij in izmed članov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine.

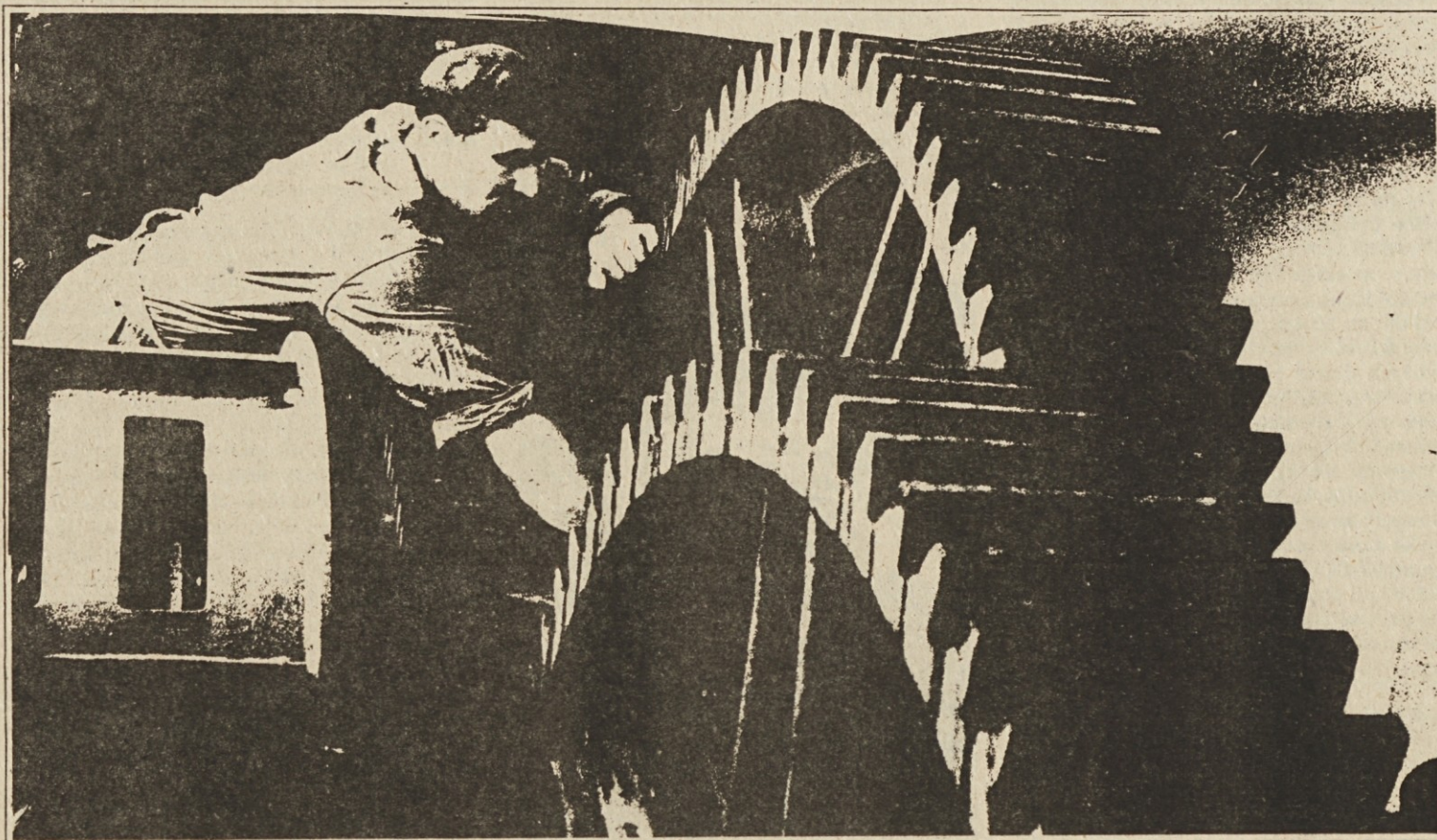
Kako pa bomo delegirali delegate v družbenopolitičnem zboru republiške skupščine?

Tudi za te delegate velja isto, kot smo že ugotovili pri družbenopolitičnem zboru občinskih skupščin, da so stalni in izvoljeni za vso mandatno dobo. O izvolitvi teh delegatov glasujejo delegati v družbenopolitičnih zbora vseh občinskih skupščin in skupščin skupnosti občin. Podroben postopek glasanja je določen v zakonu. Funkcijo delegacije opravlja za te delegate Republiška konferenca SZDL Slovenije. Tudi tu je potrebno omeniti dva akta:

— dogovor o merilih in oblikovanju družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, in

— sklep o postopku delegiranja delegatov SZDL Slovenije v družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije.

Ta dva akta sprejmeta Republiška konferenca SZDL Slovenije in Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije na skupni seji.

Delegiranje delegatov v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti

Kako se določa število delegatskih mest v skupščinah SIS?

Število delegatskih mest v skupščini vsake SIS določajo delovni ljudje in občani s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti.

Vsaka delegacija organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti delegira v skupščino SIS toliko delegatov, kolikor ustreza številu delovnih ljudi v organizaciji oziroma skupnosti. Delegacije, ki nimajo svojega delegatskega mesta v skupščini SIS, se v skladu s samoupravnim sporazumom združujejo v konference delegacij.

Kako pa delegirajo v skupščine SIS delegacije krajevnih skupnosti?

Praviloma delegira delegacija krajevnih skupnosti v skupščino SIS enega delegata. S statutom ali drugim splošnim aktom samoupravne interesne skupnosti pa se glede na pomen SIS za delovne ljudi in občane v krajevni skupnosti lahko določi, da delegirajo vse ali nekatere delegacije krajevnih skupnosti po dva ali več delegatov ali pa delegira več delegacij krajevnih skupnosti skupne delegate.

Kje pa se določa konkretno število delegatov, ki jih v skupščino SIS delegirajo posamezne delegacije oziroma konference delegacij?

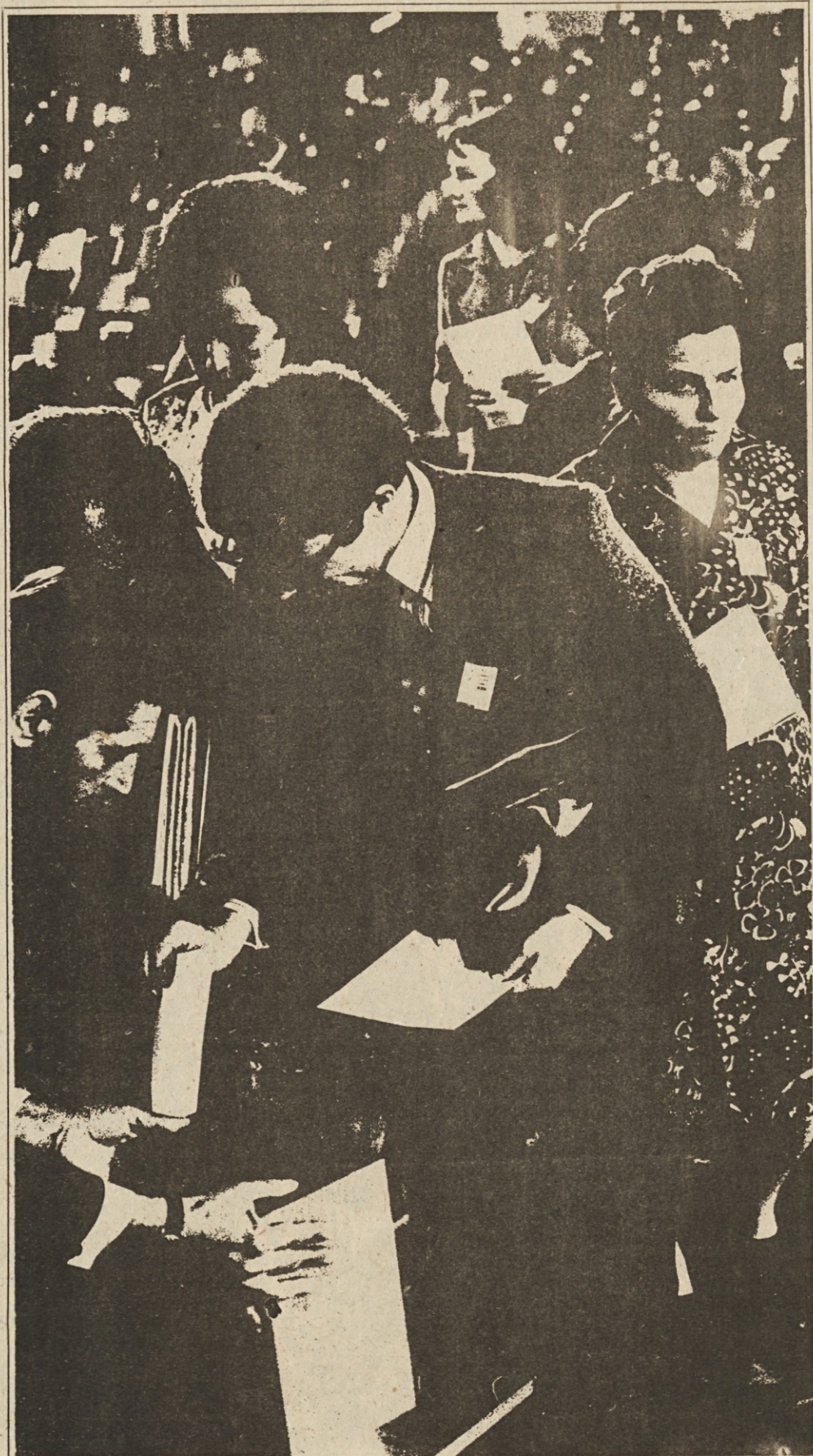
Konkretno število delegatov, ki jih v skupščino SIS delegirajo posamezne delegacije oziroma konference delegacij, se določi v statutu ali drugem splošnem aktu samoupravne interesne skupnosti.

Ali se tudi v skupščine SIS delegirajo delegati glede na vprašanja, ki se obravnavajo v skupščini?

Tudi. Na zasedanje skupščine SIS pošiljajo delegacije oziroma konference delegacij delegate glede na vprašanja, ki se bodo obravnavala v skupščini. Torej velja tudi za te skupščine enak princip.

Kaj je še treba vedeti o delegiranju delegatov v skupščine SIS?

Omenil bi še način delegiranja v skupščino širše samoupravne interesne skupnosti in v skupščino zveze oziroma drugega združenja samoupravnih interesnih skupnosti. V te skupščine delegirajo delegate skupščine SIS v skladu s samoupravnim sporazumom, s katerim so ustanovile tako skupnost, zvezo ali združenje.

Volitve in delegiranje delegatov v zборе zvezne skupščine

Pravice in dolžnosti Skupščine SFRJ izvršujeta Zvezni zbor in Zbor republik in pokrajin.

Zvezni zbor sestavljajo delegati samoupravnih organizacij in skupnosti in družbenopolitičnih organizacij v republikah in avtonomnih pokrajinah; Zbor republik in pokrajin pa sestavljajo delegacije republiških in pokrajinskih skupščin.

Kako se delegirajo delegati v ta zbora?

Najprej je treba reči, da je zaradi posebnega položaja in posebnih nalog federacije položaj delegatov v teh zborih nekoliko drugačen, od položaja delegatov v občinskih skupščinah in v republiški skupščini. Glavna razlika je v tem, da se delegati v Zvezni zbor in Zbor republik in pokrajin ne delegirajo glede na vprašanja, ki se obravnavajo v teh zborih, ampak se izvolijo za štiri leta kot stalni delegati.

Delegati za Zvezni zbor volijo občinske skupščine na skupni seji vseh zborov izmed članov delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti in delegacij družbe-

nopolitičnih organizacij; za delegate tega zbora so lahko voljeni tisti člani delegacij, ki so dopolnili 18 let starosti. Povedati je treba še to, da se v Zvezni zbor voli po 30 delegatov iz vsake republike oziroma po 20 delegatov iz vsake avtonomne pokrajine.

Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ sestavljajo po 12 delegatov iz skupščine vsake republike in po 8 delegatov iz skupščine vsake avtonomne pokrajine.

Listo kandidatov za delegate Skupščine SR Slovenije v Zbor republik in pokrajin določi republiška kandidacijska konferenca. Lista kandidatov mora imeti toliko kandidatov, kot je treba izvoliti delegatov. O izvolitvi delegatov za Zbor republik in pokrajin glasujejo delegati vseh zborov republiške skupščine na skupni seji zborov, in sicer tajno z glasovnicami.

Delegati za Zbor republik in pokrajin se volijo izmed delegatov družbenopolitičnega zbora republiške skupščine ter izmed članov delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, ki so lahko delegirani v druge zборе republiške skupščine.

Kaže, da smo naše volitve pripeljali h kraju. Vprašanj ni več — ali bolj rečeno, do sedaj jih ni. Verjetno se bodo pojavila še kakšna, ker se o vsem nismo mogli zadovoljivo pogovoriti; morda smo nekatere pomembne stvari celo povsem prezrli. Zaradi tega pa seveda ni vse izgubljeno. Vsakdo, ki ga bo tiščalo še kakšno vprašanje, bo dobil odgovor na občinskih konferencah Socialistične zveze, pa na republiški konferenci Socialistične zveze in tudi pri občinskih in republiški volilni komisiji.

Poudariti moram, da omogoča ta prispevek le splošen vpogled v volilni postopek. Za podrobno poznavanje volitev delegacij in delegiranja delegatov je potrebno vzeti v roke tudi zakone in volilne dokumente družbenopolitičnih organizacij.

Predlagam, da se poslovimo in da sklenemo še nekaj: če bomo imeli dopust, bomo kljub temu prišli na volišče v svojo delovno organizacijo in če bomo sklenili iti v nedeljo na izlet, se ne bomo ustavili šele pri prvi benčinski črpalki, ampak najprej na svojem volišču.

